

Adviesraad Internationale Vraagstukken
t.a.v. de voorzitter Prof. A.G. (Bert) Koenders
Postbus 20061
2500 EB Den Haag

Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20061
2500 EB Den Haag
Nederland
www.rijksoverheid.nl

Datum ~~25~~ augustus 2023
Betreft Adviesaanvraag inzake bevorderen loyale samenwerking

Geachte heer Koenders,

In de EU-verdragen zijn verschillende bevoegdheden en procedures vastgelegd die het mogelijk maken om binnen en tussen de EU-instellingen tot besluiten te komen om de doelstellingen van de EU te realiseren. Deze bevoegdheden en procedures zijn zo ingericht dat rekening kan worden gehouden met de mogelijk uiteenlopende belangen van verschillende actoren. Dankzij de bevoegdheden en procedures kunnen lidstaten en instellingen eigen (nationale) belangen verdedigen en tegelijkertijd tezamen tot besluiten komen. Loyale samenwerking is daarbij een belangrijk beginsel.

In de afgelopen jaren zijn in toenemende mate situaties waarneembaar waarin lidstaten in de ogen van andere lidstaten niet handelen in de geest van het beginsel van loyale samenwerking. Meestal blijft dit handelen binnen de grenzen van de specifieke, aan de orde zijnde, bevoegdheden en procedures. De gepercipieerde niet-loyale opstelling kan juridisch gezien toelaatbaar, maar politiek onwenselijk zijn omdat deze bijvoorbeeld afbreuk doet aan de effectiviteit van EU-besluitvorming, de goede uitvoering van EU-beleid of aan de eenheid van de EU. Het gedrag kan ook dermate ernstig zijn, dat het uitmondt in een schending van de verplichting tot loyale samenwerking (artikel 4, lid 3, VEU).

Tegen deze achtergrond verkrijgt het kabinet graag, met inachtneming van de aangenomen motie Van der Lee c.s.¹, meer inzicht in het navolgende.

---

¹ Motie Van der Lee c.s. (<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2023Z09377&did=2023D22478>)

Allereerst wil het kabinet beter in beeld krijgen wat de beweegredenen zijn voor het gepercipieerde niet-loyale handelen. Welke belangen of factoren liggen hieraan ten grondslag en zijn die belangen en/of factoren in de context van Europese samenwerking als legitiem aan te merken? Wat zijn legitieme nationale belangen en wanneer gaat opkomen voor een nationaal belang over in niet-loyale samenwerking?

Datum
...augustus 2023
Onze referentie

In de tweede plaats wil het kabinet graag weten op welke manieren loyale samenwerking binnen de EU bevorderd kan worden en wat de handelingsopties zijn voor de EU en Nederland met het oog op de versterking van de effectiviteit van de besluitvorming en de eenheid van het EU-beleid.

Deze vraagstukken, en de antwoorden daarop, bieden de EU en Nederland naar verwachting handvatten om loyale samenwerking in de EU te bevorderen en de eenheid te versterken. Dit is relevant voor de huidige samenwerking binnen de EU, en ook voor samenwerking in de EU van de toekomst die mogelijk uit meer lidstaten zal bestaan.

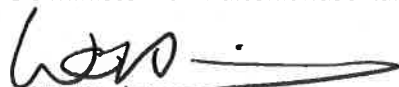
Gelet op het voornoemde dienen zich de volgende vragen aan:

- 1) Wat zijn de beweegredenen en/of belangen voor lidstaten om te handelen tegen de geest van loyale samenwerking? Zijn dit in de context van EU-samenwerking legitieme beweegredenen en/of belangen?
- 2) Wanneer gaat een niet-loyale houding over in een schending van de verplichting tot loyale samenwerking (artikel 4, lid 3, VEU)?
- 3) Wat zijn de gevolgen van een niet-loyale opstelling door een lidstaat voor de effectiviteit van de besluitvorming en de eenheid van EU-beleid?
- 4) Welke juridische, politieke en financiële handelingsopties heeft de EU en/of Nederland om loyale samenwerking binnen de EU te bevorderen?
- 5) Wat betekenen de hiervoor opgedane inzichten voor de institutionele samenwerking en besluitvormingsprocedures na mogelijke uitbreiding van de EU in de toekomst?

Uw advies met betrekking tot bovenstaande vraagstukken zie ik met belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,

De minister van Buitenlandse Zaken,

W.B. Hoekstra